

PENÍZE NEJSOU PÁNBŮH, ALE SPOLEHLIVĚ OCHRAŇUJÍ

(Ruské přísloví)

ČÍSLO 35* ROČNÍK V* 21. 11. 2012* (ČAS 1 – ročník XVI* Kurýr ročník VII)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®.

Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrlé. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

středa 21. listopadu (PODÍVEJTE SE, JAK BUDE V NOCI)

ZASVĚCENÍ PANNY MARIE V JERUZELÉMĚ

Když je na Obětování Panny Marie noc jasná, čistá, krutá zima se v lednu chystá

*„Panno, čas jest, nech žalosti,
Syn tvůj tě chce mít v radosti,
tak anjelové zpívali,
když Pannu na nebe vzali.“*

Když počali cisterciáci počátkem 13. století s výstavbou svého konventního kostela, zasvětili jej v souladu s řádovou tradicí Nanebevzetí Panny Marie: „Je nařízeno, aby všechny naše kláštery byly založeny ke cti královny nebe i země.“ (Usnesení kapituly řádu. IX. O uspořádání opatství) Spolupatronát Cyrila a Metoděje byl připojen až v roce 1932 dekretem papeže Pia XI. Několik let předtím (u příležitosti 1000 let od vysvěcení) v roce 1928 získal kostel titul „bazilika menší.“ Zasněžení stavby dokazuje, že víra v Nanebevzetí Panny Marie má v církvi hlubokou tradici. Počátky tohoto svátku mají kořeny na východě, pravděpodobně v Jeruzalémě. Císař Mauricius (582 - 602) nařídil, aby se slavil po celé říši. Do Říma se dostal možná s východními mnichy, kteří sem přechali před nájezdy Peršanů. Papež Sergius (683 - 701) zavedl v den svátku slavné procesí. Oktáv svátku ustanovil Lev IV. (+ 855). Víra v Nanebevzetí Panny Marie však byla jako dogma vyhlášena teprve papežem Piem XII. v roce 1950: „Oznamujeme, veřejně vyhlášíme a definujeme, že je dogma od Boha zjevené, že neposkvrněná Bohorodička, vždy Panna Maria byla po skončení svého pozemského života s tělem i duší vzata do nebeské slávy.“ Na obraze Ignáce Raaba, který je hlavním oltářním plátnem v kostele, je vyobrazena skupinka apoštolů a žen, kteří v dolní části plátna obklopují katafalk, na němž k jejich překvapení nikdo neleží. Místo je však pro podtržení tajemství zdrojem světla celého obrazu. „Panno, čas jest, nech žalosti, Syn tvůj tě chce mít v radosti, tak anjelové zpívali, když Pannu na

nebe vzali.“ (Adam Michna z Otradovic - Veleslavnost blahoslavené Panny Nanebevzetí)
Oslavená Bohorodička, ztvárněná z výrazného pohledu s těžkou drapérií, působí dojmem dynamické síly božství a zralosti ženství. Dvanáct hvězd kolem hlavy je odkazem na knihu Zjevení sv. Jana. Obraz (viz níže) namaloval Ignác Raab v letech 1773 – 1777. Naši předkové by neopomenuli zdůraznit, že prvními šířiteli úcty k Panně Marii na našem území byli sv. Cyril a Metoděj a právě Panně Marii zasvětili metropolitní kostel.

V minulém týdnu vydala Konzervativní strana k 17. listopadu následující prohlášení. Jeho platnost není limitována uvedeným datem, ani časem. Je limitována pouze tím, zda smysl onoho prohlášení nejen pochopíme, ale zda jeho poselství uvedeme do každodenního života našeho.

17. 11. 1989 – 17. 11. 2012

Praha 16. listopadu 2012

Před 23 lety jsme se začali zbavovat toho, co více než čtyřicet let komunistického režimu dusilo naše osudy, ničilo hospodářství, přírodu, památky, kulturu, vedlo nás k zaostalosti.

S nadšením jsme svrhli totalitní režim a nadechli se svobody. Zbavili jsme se ruských okupantů, Varšavské smlouvy i RVHP a stali jsme se součástí demokratického světa a jeho struktur, NATO a Evropské unie.

Konzervativní strana je bohužel nucena konstatovat, že:

- 1) Komunisté byli na změnu režimu připraveni. Udělali vše, aby se „sametová revoluce“ nedotkla principů, z nichž vychází jejich ideologie. Zvláště jim šlo o zajištění beztrestnosti zločinnů z dob jejich neomezené vlády a následně těch, které jim v nových podmínkách umožňovaly získat ekonomickou a znovu i politickou moc.
- 2) Vůdcové „sametové revoluce“, ať z naivity, zbabělosti či z osobního prospěchu, jim to umožnili. Dědictvím totalitního režimu byl a dosud je zejména duchovní a morální rozvrat.

Naší země má všechny formální atributy demokratického státu, postkomunismus a mafiánské prostředí – deficit vlády zákona – však blokuje realizaci demokratického obsahu.

Po 23 letech sice nelze říci, že za to může jen komunistický režim, ale letošní krajské a senátní volby ukázaly, že ačkoli se občané mohou svým hlasem svobodně vyjádřit, v jejich smýšlení stále převládá představa, že jejich blaho musí zajistit stát. Kritizovat, pasivně přihlížet a domnívat se, že se „někdo“ o ně postará, je naučil právě komunistický režim. Je to pohodlné a zdánlivě bezpečné, a levicové strany je v tom rády udržují. Bohužel mnozí zastávají názor, že tím, kdo se má postarat, mohou být opět i komunisté. Je proto dobře, že vládní koalice, přes všechny chyby, jichž se dopustila, našla dostatek soudnosti a sil k překonání krize, schválení rozpočtu, nastartování důchodové reformy a přijetí vládního návrhu vyrovnání státu s církvemi. Důležité je, že neumožnila konání předčasných voleb a předání moci levici včetně té krajní – komunistické.

23 let po Listopadu 1989 před námi stojí vážné úkoly:

- 1) Vyrovnat se s komunistickou minulostí, ale i s postkomunistickou přítomností; rozpoznat, co se kolem nás skutečně odehrává. Dosud jsme to nedokázali.**
- 2) Následovat musí zvážení individuální odpovědnosti za dosavadní vývoj a převzetí odpovědnosti za společnost a stát.**

Konzervativní strana zve ke spolupráci na těchto úkolech všechny občany, kteří nejsou lhotejní ke svému osudu.

Martin Rejman
předseda

ZA VLADIMÍREM JIRÁNKEM

Před několika dny jsme se rozloučili s vynikajícím člověkem, novinářem a známým karikaturistou Vladimírem Jiránkem. Naše redakce má na jeho působení jen ty nejlepší vzpomínky. Když jsme, jako občanské sdružení Vlastenecký poutník, koncem roku 1996 začali uvádět do života projekt OD RAKOUSKA – UHERSKA K EVROPSKÉ UNII II, bylo jeho součástí i vydávání vlastivědných publikací v edici DO NITRA ASKIBURGIONU.

V rámci propagace této edice nás zaujal kreslený vtip Vladimíra Jiráňka, v němž si učitel naříká nad těžkou svojí úlohou:

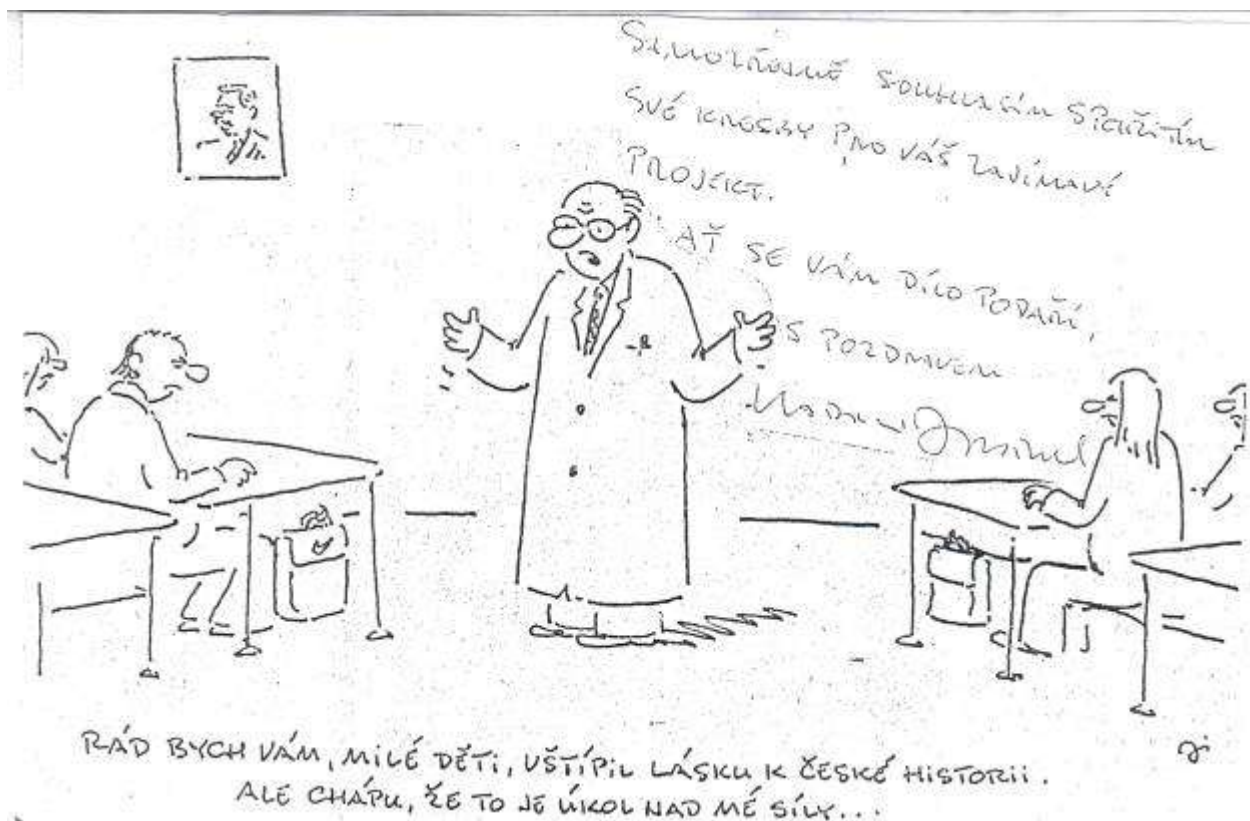
Rád bych vám, milé děti, vštípil lásku k české historii. Ale chápu, že je to úkol nad mé síly...

Ten kreslený vtip se nám zdál přesně zalíbený na cíle našeho projektu.

Proto jsme tehdy pana Jiráňka požádali, zda by propagace projektu nemohla být „vyzdobena“ tímto jeho kresleným vtipem. Souhlasil a na svoji kresbu nám napsal:

Samozřejmě souhlasím s použitím své kresby pro váš zajímavý projekt. Ať se vám dílo podaří. S pozdravem Vladimír Jiránek (viz kresba a text níže).

Od té doby uplynulo dvanáct let. Edice DO NITRA ASKIBURGIONU má na svém kontě celkem 74 vlastivědných publikací. Poslední vyšla v den svátku sv. Václava 28. září 2012.

šlechetná nabídka doktorky Marion Kotrba

V loňském roce jsme slavnostně vysvětili Kapli Cesty česko – německého porozumění. Díky podpoře mnoha příznivců porozumění se podařilo získat podstatnou část prostředků na její vybudování. Pomohli především jednotlivci, kolektivy, obce, organizace z České republiky a z Německa. Zejména pak Česko – německý fond budoucnosti; Ackermann-Gemainde e. V. Mnichov, Rotary kluby; dále pak také iniciátor výstavby dr. Walter Kotrba z Erlangenu a desítky dalších. V současné době se v kapli slouží mše dle potřeby a zájmu a je předmětem zájmu mnoha turistů a návštěvníků Nízkého Jeseníku. Vyšly dvě publikace o kapli, které nám jako dar vytiskl pan René Daubner, majitel tiskárny APRO v Bruntále. Díky pochopení

několika našich přátel, kteří nám zapůjčili potřebný obnos na úhradu zbylých faktur, je kaple bez dluhů. Avšak stále ještě potřebujeme uhradit uvedené půjčky. Z Německa se ozvala dcera dr. Waltera Kotrby, paní dr. Marion Kotrba s velice ušlechtilou nabídkou. Každý peněžní dar, který získáme prokazatelně ve prospěch kaple do konce roku 2012, ona dalším svým darem zdvojnásobí, byť již sama na kapli přispěla. Pochopitelně pouze do určité výše, ale je velice reálné celou pomoc letos uzavřít. Proto se obracíme na všechny ty, kdož by jakoukoli částkou mohli pomoci, necht' tak učiní na číslo účtu 184 610 83 19/ 0800 se stále stejným variabilním symbolem 25062011. Uvnitř kaple je vystavena listina se všemi jmény dárců, která bude v lednu 2013 doplněna. První vlašťovka je již tady – 13. listopadu jsme obdrželi 300 EURO od obce Kendorf z Německa. Takže děkujeme.

(Na snímku nahoře dr. Marion Kotrba uvnitř kaple v loňském roce)

TĚM, KTEŘÍ NEMOHOU CÍRKVÍM PŘIJÍT NA JMÉNO

Petr Andrlé

Mnoho výtek, které mají lidé vůči církvím, by se ve stejně podobě dalo použít ke kritice různých politických uskupení, politických stran dnešních i dřívějších, i jiných subjektů, celé státy z toho nevyjímaje. Tudy tedy cesta nevede. Slušné a poctivé je rozeznávat dobré od špatného, úmyslné od neúmyslného, morální od nemorálního a podobně. Teprve poté můžeme volat po nápravě, kritizovat, avšak ani při takových příležitostech nemůžeme generalizovat.

Vezměte si například náboženské řády. Kolik se asi z jejich řad po staletích rekrutovalo vynikajících pedagogů, vynálezců, filozofů, matematiků, vědců, hudebních skladatelů, cestovatelů, spisovatelů, básníků, malířů a historiků? Nepočítaně. O řádových sestřích by se daly napsat tisíce příběhů. Ono to má svou logiku. Jestliže shromáždíte v jednom klášteře desítky či stovky neobyčejně vzdělaných vysokoškoláků, kteří mimo meditací a službě Bohu mají možnost rozvíjet své schopnosti, získáte neuvěřitelné výsledky. Světově proslulí vědci, piarista a později augustinián Gregor Johann Mendel nebo piarista Jan Evangelista Purkyně, nepředstavují v tomto směru žádnou výjimku.

Naopak, byli to například piaristé, kteří u nás vybudovali v době pobělohorské střední a vysoké školství, v němž se věnovali především nadaným venkovským hochům. Mnozí jezuité byli známi jako vynikající filozofové, znalci umění či jazyka přesahující svými znalostmi hranice Evropy. Konec konců piaristé, kteří od třicátých let 17. století učili a vzdělávali v obou zemských jazycích dle zásad gramatiky a syntaxe Jana Amose Komenského (nikdo jim to totiž v tzv. době temna nezakazoval) vštípili základy vzdělanosti tisícům našich předků. Mezi jejich žáky byli mimo jiné Karel Hynek Mácha, T. G. Masaryk, Josef Václav Sládek, Bedřich Smetana, Julius Zeyer, Jan Karafiát, R. Mária Rilke, Václav Beneš Třebízský, Josef Jungmann, František Sušil a mnozí další. Oni to byli, kdož seznamovali naše předky s Vergiliem, Ciceronem, Ovidiem, Horatiem a Senecou. Oni učili logice, etice, algebře, geometrii a architektuře. Oni učili latině, řečtině, poetice, rétorice, dějinám a matematice. Vychovali řadu vynikajících pedagogů, kteří působili velice úspěšně na světských školách.

11. ledna 1800 se ve slovenské obci Zemné, ležící na okraji Žitného ostrova, na levé straně Váhu, narodil Štefan Anián Jedlik, maďarsky Jedlik Ányos István. Nadaný chlapec nastoupil v deseti letech do gymnázia v Trnavě, středoškolské vzdělání ukončil v roce 1817 v Bratislavě. Vstoupil do benediktinského řádu sv. Martina a dále se vzdělával v řádovém lyceu v klášteře Pannonhalm (Na snímku vlevo) Je to úžasné místo.

Pannonhalmské arcidiocesi patří od roku 996, kdy bylo založeno, k nejvýznamnějším vzdělávacím centřům evropským. Založil je rok před svou smrtí velkokníže Gejza, pravnu

uherského knížete Arpáda zakladatele rodu Arpádovců (mimočodem Gejza povolal do země západní křesťanské misie a také biskupa Vojtěcha Slavníkovce).

Štefan současně se studiem teologie studoval na univerzitě v Pešti filozofii, matematiku a fyziku. Ve svých dvaadvaceti letech zde získal doktorát z filozofie. Od té doby se věnoval výhradně fyzikálním vědám. Je autorem téměř stovky nejrůznějších vynálezů. S některými

předběhl svou dobu, protože si jejich modely vytvářel jako pomůcky pro přednášky. Prokazatelně jako první na světě sestrojil model elektromotoru s dalšími, tehdy dosud neznámými prvky. Zkonstruoval asi pět let před Wernerem Siemensem unipolární dynamo. Bohužel si ho nenechal patentovat, pročez v učebnicích fyziky jeho jméno schází. Vymyslel řadu zlepšení v elektrotechnice, vymyslel v podstatě elektrickou lokomotivu, či spíše její základní součást - magnetický čep.

Kněz a vědec Štefan Jedlik (na snímku vlevo) za svých devadesát pět let života odvedl neuvěřitelné množství práce. Pracoval také jako profesor, děkan a nakonec jako rektor univerzity v Pešti. Byl členem maďarské akademie věd, mimo jiné také zkonstruoval zařízení na výrobu

sodovky, které pracovalo od roku 1841 v první maďarské sodovkárně. Vychoval tisíce fyziků a inženýrů. V roce 1845 vydal velkou učebnici fyziky *Tentamen publicum a physica*. Jeho soustava jím vyvinutých kondenzátorů na výrobu extrémně dlouhých elektrických jisker měla zapojení, jehož princip multiplikace se dodnes používá v technice vysokých napětí. Několikrát se vyslovil v tom smyslu, že atomy nejsou zdaleka nedělitelné a že je bude možno štěpit.

V roce 1878 odešel do důchodu a žil v řádovém domě benediktinů v Györu, kde začínal jako profesor na benediktinském gymnáziu a lyceu. Zemřel 12. prosince 1895. Jeho památku uctívají nejen v rodné vsi na Slovensku, ale pochopitelně i v Maďarsku, neboť tam v podstatě celý život působil. Ani by nebylo vhodné vést diskuse o tom, zda byl více Slovák či Maďar. U velkých lidí to není zase tak důležité. Podstatné je, že se vzdělával a pracoval v dokonalých tvůrčích podmínkách, které tehdejší společnost osmnáctého století dokázala vytvořit. V rakouské monarchii.

O významných osobnostech Slovenska nebo Maďarska toho v našich zemích bohužel moc nevíme. Je to škoda. Až pojedete autem a vaše GPS vám bude říkat kudy jet, vzpomeňte si, že tento celosvětový navigační systém vymyslel tým amerických vědců pod vedením elektroinženýra a fyzika Ivana Alexandra Gettinga. Narodil se sice před sto lety, v roce 1912 v New Yorku, ale jeho rodiče přišli do Spojených států ze slovenské Bytče. Jeho otec, mimočodem přítel T. G. Masaryka, pracoval v Pensylvánii jako generální konzul ČSR a Ivan sám uměl pochopitelně velice dobře slovensky. V roce 1933 se v Praze setkal i s prezidentem Masarykem.

Solidarita se studenty

16. 11. 2012

Máme 17. listopad, výročí sametové revoluce, pádu totalitního komunistického režimu. Byli to především studenti a mladí lidé, kteří byli nositeli této revoluce. V dějinách jsou to velmi

často právě mladí lidé, kteří mají živý cit pro pravdu, právo a spravedlnost, mají dynamiku mládí, a proto jsou obvykle nositeli revolucí a hybnou silou vývoje. To je disponuje prosazovat ideály a vnášet je do života. Jsou k tomu více vybaveni než dospělí a starší lidé. Jako Jihočech jsem rád, že jsou to právě studenti a mladí lidé v Jižních Čechách, kteří se bouří proti paktům sociálních demokratů s komunisty v jihočeském kraji a nejen zde.

Draží mladí přátelé, stavím se do jedné řady s vámi, protože jsem právě tam, v Jižních Čechách, a právě na gymnáziu zažil začátkem 50. let na vlastní kůži komunistickou politiku ve školství- Studoval jsem na bývalém biskupském Jirsíkově gymnáziu na rohu Jírovcové a dnešní Fr. Šrámka, které bylo přestěhováno

do České ulice, kde jsem pak v r. 1952, na vrcholu začínající totality, maturoval. Tehdy jsem na vlastní kůži zažil dopad komunistického školství. V předmaturitních létech byl záměrně šířen strach, že kdo chce udělat maturitu a dostat se na vysokou školu, musí být členem komunistické mládeže, SČM, anebo být ve straně. Mnoho mých spolužáků se tehdy houfně, z existenčních důvodů dávalo do svazu mládeže. Tak režim lámal charakter, tak „řídil“ školství.

Já jsem byl doma vychováván k poctivosti, k přímosti a rovnému charakteru. A i když mě někteří moji spolužáci přemlouvali, že by byla škoda nedostat se na vysokou školu (byl jsem primus, student se samými jedničkami), do SČM jsem se nedal, i když jsem věděl, že si ponesu následky. Všichni spolužáci šli k maturitě poslušně v modrých svazáckých košilích, aby demonstrovali své „uvědomění“. Já a ještě dva moji spolužáci jsme šli slavnostně v černém obleku a s motýlkem. Pomsta režimu přišla ihned. Ačkoliv jsem zvládl všechny maturitní předměty na jedničku, na maturitním vysvědčení mám dodnes svědectví o totalitním zacházení se studenty: pod samými jedničkami je napsáno pouze „prospěl“, nikoliv „prospěl s vyznamenáním“. Nebyl jsem ideologicky uvědomělý. Jistě, je to úsměvné, malá drobnost...Ale už pak nebylo drobností, že jsem se skutečně – jak vyhrožovali – nedostal na žádnou vysokou školu. A tak jsem se stal pomocným dělníkem ve slévárně Motor Unionu v Českých Budějovicích na Pražském předměstí. Práce to byla dosti tvrdá. Později jsem pracoval v těžce továrně na soustruhu. Po roce „odčiňování“ svého „ideologického hříchu“ jsem se přihlásil na „neideologický“ obor, na lékařskou fakultu v Plzni. Ale ideologická skvrna lpěla na mně jako dědičný hřích, posudky šly se mnou. Stejně tak jsem neuspěl i na filosofické fakultě UK v Praze. A tak jsem musel odejít „sloužit lidu“ – splnit dva roky vojenské služby. Domníval jsem se, že za vzornou službu v armádě se dostanu na „vysokou“. Skutečně jsem si podal žádost na neideologický obor – na archivnictví. Potřeboval jsem ale doporučení z armády. Ale chyba - nebyl jsem ve svazu mládeže. A tak mě znovu lámali do SČM, ale ani tady neuspěli. Vzhledem k tomu, že jsem byl vzorným vojákem, a vzhledem k tomu, že bylo po „maďarských událostech“ a režim „změkl“, doporučení mi nakonec dali. Ale aby se trochu kryli, napsali, že za vzornou službu jsem připravován ke vstupu do SČM, i když to nebyla pravda. V r. 1958 bylo velké

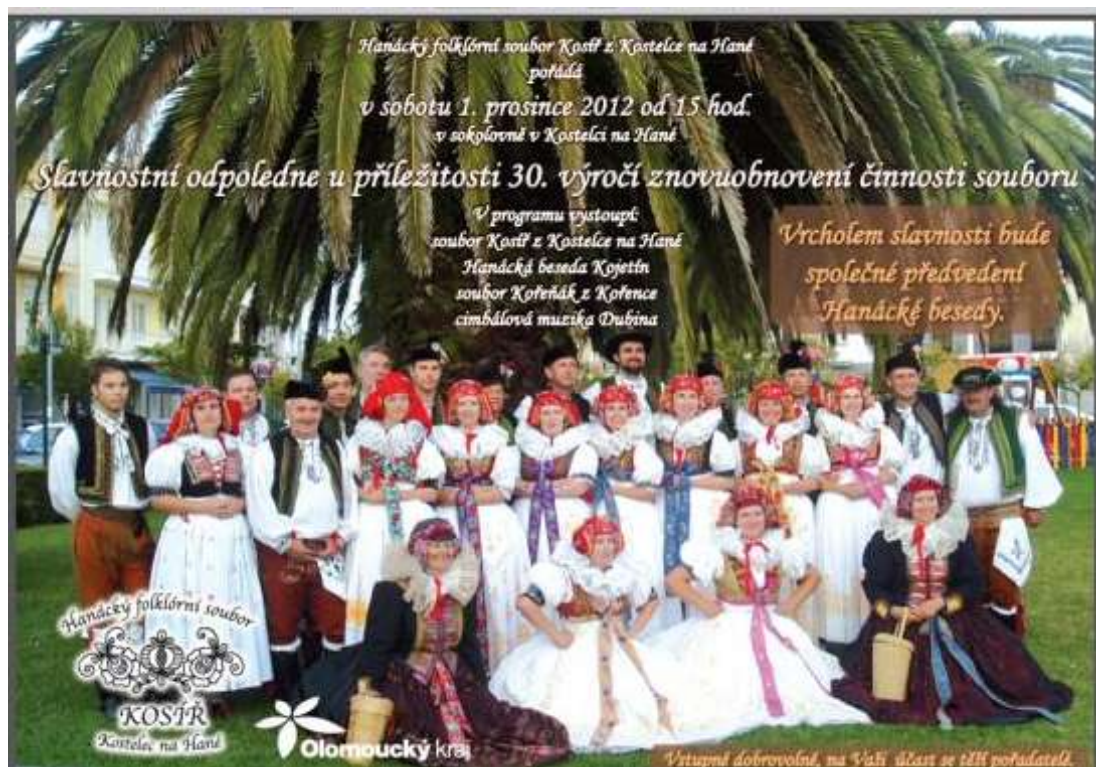
kádrování na vysokých školách, ale to jsem nějak zázračně „ustál“, takže jsem se archivářem nakonec stal.

Chtěl jsem se stát knězem, ale protože i teologická fakulta byla v rukou komunistů, čekal jsem vlastně po maturitě 12 let, než jsem tam v r. 1964 mohl vstoupit. Měl bych ještě mnoho jiného k vyprávění, ale nechci psát velký traktát – ostatně moje zkušenosti s komunismem jsou popsány v knize rozhovorů „Koho má za zády“, jejíž autorkou je Jihočeška Blanka Pirnosová.

Jen na závěr bych chtěl připomenout, že komunistický režim držel pevně v rukou i církve. Každý kněz mohl působit jen „z milosti“ totalitního režimu, s tzv. „státním souhlasem“, na který nebyl nárok. Protože jsem byl režimu neposlušný kněz, odebrali mi v roce 1979 tento souhlas a musel jsem si hledat civilní práci. A tak jsem se stal skoro na deset let jako kněz umývačem výloh v pražských ulicích. Zvláště tady jsem pochopil, co je to totalitní režim...

Bohužel, těchto svých nelidských praktik, které jsou proti přirozenému právu i proti zdravému rozumu, se komunisti nikdy nezřekli a ještě se k nim i veřejně hlásí. A jsou tu i stalinisticky orientovaní komunisti, kteří se stávají členy krajských zastupitelstev. Proto s těmito trpkými a bolestnými zkušenostmi za zády se s vámi zcela solidarizují. Dnes jde o budoucí generace, o vaše děti, aby nemusely znovu prožívat to, co zakusila naše generace. Je dobře, že pozvedáte hlas, aby si starší lhostejná generace vzpomněla, co jsme museli prožívat, a aby se poučili pro parlamentní volby. Jsem rád, že mládež v kritické situaci společnosti dovede vystoupit.

kardinál Miloslav Vlk
www.kardinal.cz

JÍZDNÍ KOLO JE BÁJEČNÝ VYNÁLEZ

Víte, že kurýry na kolech Michaux využívala francouzská armáda už ve válce s Pruskem v letech 1870-1871? Že první oficiální cyklistické oddíly založili Britové již roku 1885? Kolo jasně prokazovalo své výhody vůči koním, zvyšovalo mobilitu armád bez závislosti na krmivu, jak v 1. tak 2. světové válce. Jízdní kola vydržela do dneška ve výzbroji asi jediné armády – švýcarské. Ani v budoucnosti kola z výzbroje nezmizí. V USA existuje program vývoje jízdního kola pro potřeby výsadkových jednotek a taky v Německu probíhají zkoušky jízdního kola označovaného jako „Military 2000“.

PARACHUTING OUT OF THE SKIES
with COLUMBIA Complex. Folding Bicycles come the "Leathernecks" of Uncle Sam's Marine Corps in spectacular tests of new tactics. In a matter of seconds, the "folded" bicycles are assembled and ready to speed away on a lightning-fast maneuver.

Takže kola byla součástí výzbroje nejrůznějších armád. Na prvním snímku jsou vojenští cyklisté kanadští, dále voják australský, Italové a na čtvrtém místě cyklisté Rudé armády. Na posledních dvou snímcích první stránky jsou vojáci cyklisté němečtí. Na této straně jsou cyklista anglický a cyklista USA včetně jejich cyklistických zdravotníků. Na předposledním snímku jsou cyklisté vojáci japonské a poslední snímek je aktuální. Kola ve výzbroji mají stále vojáci švýcarští.

ART GALERIE PENSION
Pension U řeky, Karlovice 209
Tel.: 554 744 115
Galerista mobil: 603 271 434

www.pensionureky.wbs.cz
www.pensionureky-jeseniky.unas.cz

Pavečka

e-mail: INFO@pavezkadesign.cz
www.pavezkadesign.cz

www.artgaleriezlín.eu

ŠÁRKA LUPEČKOVÁ

GRAFIKA
GRAFIKA
GRAFIKA
GRAFIKA

autorská výstava

Jako vánoční dárky budou také v galerii připraveny drobné výrobky od uměleckého kováře Tomáše Holíčka ze Sovince.

**Vernisáž je v sobotu
17. listopadu 2012
v 17. hodin**

**Výstava je prodejní,
přístupná denně
do 18. ledna 2013**

CO SPOJUJE ČECHY A NĚMCE?

Kniha významného rodáka z Bruntálu

Ve výčtu významných osobností minulosti schází například na webové stránce města Bruntálu bohužel řada jmen význačných osobností z řad místních rodáků. Patří mezi ně i emeritní profesor Technické univerzity v Mnichově Prof. Dipl. Ing. Friedrich Nather (7. 4. 1924 Freudenthal (Bruntál) – 14. 4. 2009 Oberstausen, Bavorsko). Friedrich Nather je mimo jiné čestným profesorem Univerzity v Temešváru, nositelem Ceny města Olomouce z roku 2007 za počin roku pro Olomouc, za propagaci Olomouce v zahraničí a za úsilí o rozvoj česko-německých vztahů.

Studoval stavební inženýrství na Vysoké škole technické ve Vídni a v Karlsruhe, byl vedoucím pracovníkem v ocelářských společnostech a je autorem mnoha nových technických řešení v konstrukcích mostů a lešení. Byl vyznamenán Spolkovým křížem za zásluhy 1. třídy a mimo jiné také působil jako hostující profesor na Univerzitě Palackého v Olomouci. Byl za to oceněn Zlatou medailí UP a Záslužnou medailí Pedagogické fakulty UP.

Jakkoli patřil k těm, které jsme po roce 1945 z této země vyhnali, nezatrpl. Naopak. K Olomouci měl prof. Nather velice vřelý vztah, jeho prastrýc Wilhelm Nather zde byl svého času místostarostou, který na sklonku 19. století sepsal *Kroniku olomouckých domů*. Dílo, které dle odborníků je v Evropě unikátem. Kniha obsahuje pořadí majitelů

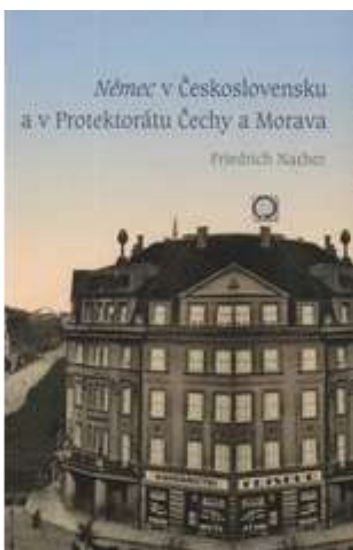
jednotlivých
měšťanských

domů v Olomouci, včetně soupisu věcí zanechaných v pozůstalostech, zhruba od 16. století do roku 1900. O tištěném vydání knihy snil již otec prof. Nathera, jeho syn tedy ve spolupráci s PhDr. Vladimírem Spáčillem zajistil, aby vyšla tiskem. Pochopitelně, za značného finančního přispění prof. Nathera.

Friedrich Nather si prožil v prvních letech svého života své. Jeho generace doplatila na selhání generace otců po první světové válce a k tomu nepřispělo ani to, že jeho jazykem mateřským byla němčina. Jakkoli byl profesně spíše technik, věnoval se velice intenzivně vztahům mezi Čechy a Němci. Sepsal vlastní autobiografii, napsal knihu *Imigrace a kolonizace v Čechách a na Moravě: problém česko – německých vztahů* a řadu dalších publikací. Pozoruhodné je jeho dílko [Co spojuje](#)

[Čechy a Němce? Was verbindet Tschechen und Deutsche?](#)

Uvedená kniha mapuje tisícileté vztahy obou etnik. Tento pohled je naprosto nutný. Nelze se na vztahy česko – německé dívat pouze optikou let 1918 – 1945. Proto jsme se rozhodli text uvedené knihy otiskovat v našem listě na pokračování. **Dnes tedy TŘETÍ část.**

PODPORA HORNICTVÍ

Druhou oporou českého bohatství byla těžba rud. Vzácné kovy byly dobývány v českých zemích již v raném středověku, samozřejmě primitivním způsobem. Od 12. století vzrostla těžba vzácných rud. Doloženy jsou stříbrné doly ve Stříbře, v Jihlavě, Havlíčkově Brodě, Příbrami, v Táboře a Uničově. Jihlava získala kolem roku 1250 horní právo a stala se druhým nejmocnějším městem království po Praze. Před rokem 1300 existovalo více než 17 mincoven, kromě Jihlavy především v Praze, Písku, Mostě, Olomouci, Opavě, Vysokém Mýtě, Kladsku, Brně a Žitavě.

Pak byla v roce 1298 překvapivě objevena velká ložiska stříbrné rudy u Kutné Hory v oblasti kláštera Sedlec. Od roku 1300 se veškerý obchod se stříbrem v království monopolizoval a kov z kutnohorských dolů přicházel jen jako ražené mince do oběhu. Jen pro srovnání: ve freiberské mincovně v Sasku bylo kolem roku 1353 zpracováno ražením ročně asi 550 kg stříbra. V Kutné Hoře obnášel výnos stříbra za *Václava II.* téměř dvanáctinásobek, totiž asi 6500-68000 kg stříbra. 17 mincoven bylo převedeno do Kutné Hory, což vzalo Jihlavě její mocenské postavení. Pražské groše se velmi rozšířily a byly raženy od roku 1300 do roku 1547. Nezdarem povstání českých stavů proti Habsburkovi *Ferdinandovi I.* v roce 1547 skončil český groš. Zůstal ale i nadále v oběhu.

Kromě stříbrných dolů se v Čechách a v Uhrách nacházely i bohaté zlaté doly. Již v roce 1222 byly vzpomenuty slezské doly u Zlatých Hor. Král Václav I. podporoval těžbu zlata v Jílovém u Prahy jižně od Prahy. Později se přidal Kním, Kašperské Hory, Chotěboř a Sedlčany. Vedoucími hornickými městy byly Banská Štiavnica a Kremnice.

V českých zemích se těžila kolem roku 1300 více než evropského stříbra, určitě více než 10000 kg za rok. Trochu skromnější byla těžba zlata: obnášela jen asi pětinu uherské zlaté produkce. Důsledkem bohatství z toho nerostného bohatství byla královská mincovní reforma z roku 1300 se zavedením pražského groše a ražením zlatých mincí od roku 1325, prvních zlatých mincí v říši severně od Alp.

ZAKLÁDÁNÍ MĚST

Sídliště podobná městu existovala již dlouho před německou vlnou osídlenců. Ležela většinou na úpatí starých hradů, na křižovatkách cest, u brodů nebo na strategicky významných bodech, zčásti byla jištěna opevněními. Bílé zdi Prahy ocenil již v roce 965 *Ibrahim ibn Jakub*. Prvotní sídlení aglomerace byly sídlem údělných moravských knížat Olomouc, Brno a Znojmo, dále ovšem též Starý Plzenec, Most, Žatec a Kouřim.

První zakládání měst se děla na Moravě. Tam poznala markrabata přednosti regulované výstavby měst. Před tím prohlásili *Babenbergové* v Rakousku některá sídliště, která sahala až do římské doby za města, ale byla zakládána také nová. Již byl znám plně rozvinutý model měst. Nově byl založen Bruntál kolem roku 1213, přeměněn byl Uničov roku 1223. Ve 13. století byla založena horní města: jako první snad Stříbro, poté Jihlava, Německý Brod, kolem roku 1275 Kutná Hora. Ze sedmnácti dokazatelných královských měst před rokem 1253 leželo 10 na Moravě a 7 v Čechách. Přemysl Otakar II. zakládal téměř výhradně německy osídlená města a vesnice, budoval královské hrady a podporoval obchod, řemeslo a hornictví. Především léta 1250 až 1270 se stala vrcholem zakládání měst. Skoro všechna města 13. století byla v přímém vztahu ke králi, jen výjimečně byli městskými pány šlechtici. Královští úředníci zajišťovali ve městech dodržování královských zájmů. Přání posílit královskou moc nezávislost je u aktivit *Otakarových* pochopitelní, neboť vlastnil díky městům opevněné body rozesté po zemi.

Agrární specializace vyžadovala venkovské a městské řemeslo, což vedlo k síti měst. Některé krajiny byly přetvořeny na městské krajiny. Zakládání německých měst navazovalo mnohdy na starší slovanská hradní osídlení, příslušnost měst k právním krajům

magdeburským, norimberským a vídeňským napojovala města Čech na středověkou právní kulturu. Již při založení byla města vyjímána z rozhodovací moci krajů. Tím byli městští obyvatelé osvobozeni od vykořisťování krajskými úředníky a zakládali samosprávu.

Zavražděním teprve sedmnáctiletého krále *Václava III.* vymřeli Přemyslovci po meči, to ale nemělo žádný vliv na vlnu zakládání měst. Když po smrti krále *Václava III.* požadoval německý patriciát v Praze právo spolurozhodování v politických otázkách, docházelo ke konfliktům, především šlechtou. České hlasy se rozhodně obracely proti německému vlivu, který byl považován v zemi za nadměrný. Němci platili ve středověku za „feudální horní vrstvu“ nebo „parazitující klérus“, zvláště pak za „vykořisťující patriciát“

Praha se v pozdním středověku skládala ze tří částí, které byly administrativně samostatnými jednotkami

Staré Město, s převahou velkokupců, kteří měli i privilegium zahraničního obchodu. Staré Město si také jako první vydobylo radnici.

Nové Město, zcela převážně české, bylo založeno *Karlem IV.*

Malá Strana s citadelou království, dómem a sídlem arcibiskupa

Jinak než v Praze se rozvíjelo hlavní moravské město Olomouc. Jak ukazují novější archeologické nálezy, byla Olomouc osídlena již v době Velkomoravské říše. Kolem roku 1250 srostlo město Olomouc z předhradí a nejméně dvou menších českých sídlišť. mezi českými a německými městskými částmi nebyla ostrá hranice. Na konci 14. století existovalo v Čechách a na Moravě (mimo Slezska) 12 královských měst. Odhadnout počet obyvatel je obtížné. V knize „Gesichte der Bevölkerung der böhmischen Länder“ (Dějiny obyvatelstva českých zemí) se předpokládá:

Čtyři pražská města (Staré Město, Nové Město, Malá Strana, Hradčany) měla dohromady asi 40 tisíc obyvatel.

Druhá skupina je daleko za nimi s asi 8 tisíci obyvateli: Brno a Kutná Hora.

Ke třetí skupině s asi 3,5 až 5,4 tisíci obyvateli patří v Čechách Cheb, Hradec Králové, Plzeň a České Budějovice, na Moravě Olomouc, Jihlava a Znojmo, Kromě toho Opava ve Slezsku.

Vlna moru, která děsila v roce 1347 Evropu, zachvátila nejprve Moravu. Brno se vylidnilo, což zajistilo novým osídlencům čtyřleté osvobození od placení daní. Od roku 1357 do roku 1363 a v letech 1379/80 byly postiženy zvláště Čechy a Praha. Nově přijatých obyvatel prý bylo v roce 1381 čtyřikrát více než v průměru obou staletí před tím. Poznámka na okraj: s morovou vlnou začala i vlna pronásledování židů.

ZALOŽENÍ UNIVERZITY V PRAZE

V roce 1308 byl jednohlasně zvolen hrabě *Jindřich Lucemburský* německým králem *Jindřichem VII.* Využil zmatků kolem českého trůnu k tomu, aby přes svého syna Jana zdědil přemyslovské panství. Teprve čtrnáctiletý princ se oženil v roce 1310 s osmnáctiletou princeznou Alžbětou, sestrou zavražděného krále *Václava III.*, a stal se tak českým králem. O 36 letech jeho vlády se nedá mnoho říci. Bylo možné ho najít na všech bojištích jeho doby, jen ne v Čechách. To mu vyneslo označení král-cizinec. Byl ale nicméně podobně jako *Otakar II.* českým králem evropského formátu. Když v roce 1346 nastoupil v Čechách jako jeho následovník nejstarší syn *Karel*, byly pokladny prázdné.

Karel IV. byl 11. července 1346 zvolen v Řezně pěti ze sedmi kurfiřtů římským králem a 26 listopadu korunován v Bonnu, protože se v Cáchách jednalo o to, že říšské klenoty byly v držení císaře Ludvíka *Bavora*, který byl korunován papežem, později vypovězeného a kurfiřty sesazeného císaře. Arcibiskup *Arnošt z Pardubic* korunoval 2. září 1347 Karla a jeho choť králem a královnou Čech. *Karel* se mohl v říši prosadit s konečnou platností teprve tehdy, když císař *Ludvík* zemřel při honu na medvěda na srdeční mrtvici a podřídil

se mu protikrál *Günter von Schwarzburg*, který zemřel v roce 1349. Karel byl 17. června 1349 ještě jednou jednomyslně zvolen kurfiřty, tentokrát ve Frankfurtu. Druhá korunovace se konala 25. června v Cáchách. Teprve v roce 1350 mohl *Karel* přivést říšské korunovační klenoty slavnostně do Prahy. Svou první „Zlatou bulou“ ze 7. dubna 1348, týkající se české společnosti, určil Čechy za dědičné království v primogenituře v domě Lucemburků. Tím bylo zrušeno volební právo českých stavů, které ožilo teprve po vymření dynastie. Markrabství moravské a slezské knížectví přestala být říšskými lény a byla vyhlášena lény českého krále. *Karel* byl 5. dubna 1355 korunován v Římě císařem Svaté říše římské.

Karel se pokusil vytvořit z Prahy stálou rezidenci a hlavní město říše. Praha se za jeho vlády stala mocným obchodním střediskem a mezinárodním kulturním centrem. Díky lesku a bohatství přitahovala Praha nejlepší síly, němečtí a francouzští stavební mistři a italští humanisté obohacovali královský dvůr. „Zlatou bulou“ z roku 1356 mistři a italští humanisté obohacovali královský dvůr. „Zlatou bulou“ z roku 1356 zpečetil *Karel IV.* rozpad říše a vytvoření samostatných jednotek. Platila za základní zákon říše až do jejího konce v roce 1806. Sedm kurfiřtů – arcibiskupové z Míšně, z Kolína a Trevíru, král český, hrabě z Falcka na Rýně, vévoda saský a markrabě brandenburský – byli potvrzeni jako koneční voliči německého krále a de facto vládců v německých zemích. Poprvé bylo připuštěno většinové rozhodnutí, papežské právo aprobační se již nevzpomíná. Okrajové oblasti – Burgundsko, Nizozemsko, Švýcarsko a polofrancouzské nebo francouzské země až po Cambrai – se začaly odtrhávat. Nebyla to dočasná rezignace, ale likvidace myšlenky pozdního středověku o císařství a univerzální moci. Proto byl *Karel* prohlášen za arcioce Čech, pozdějším císařem *Maxmiliánem I.* arcioctímem říše.

Karel IV. založil Nové Město pražské, které mělo třikrát větší plochu než Staré Město. Zatímco na Starém Městě dominoval čistě německý patriciát, v Novém Městě byli povětšinou Češi s převážně řemeslným zaměřením. Jako numismatik zjišťuji, že *Karel IV.* nenechal razit žádné mince jako Rex Germanorum nebo Rex Germanie. Jeho zlaté mince nesou text KAROLUS DEI GRACIA – ROMANORUM ET BOEMIAE REX, a pražské groše KAROLUS PRIMUS DEI GRATIS REX BOHEMIE; GROSSUS PRAGENSIA. Totéž jako pro pražský groše platí také pro malé mince, parvy. Je třeba vzít v úvahu, že titul „římský král“ byl ve Svaté říši římské od roku 1125 běžným titulem pro německé krále, kteří ještě nebyli korunováni císaři. Od roku 1508 to byl titul následovníka císaře za jeho života. To mělo za následek, že *Karel* ve svém díle „Karel IV. – z Boží milosti král“ se objevuje jako císař nebo jako římský a český král. Smrtí *Karla IV.* v roce 1378 končí jedna éra.

Karel IV. zřídil listinou ze 7. dubna 1348 první univerzitu severně od Alp. Myšlenku založit v Praze univerzitu vyjádřil již o více než 50 let dříve král *Václav II.* Česká vysoká šlechta prý ale realizaci zabránila, údajně mezi jiným ze strachu, že v Praze bude příliš mnoho cizinců. *Moraw* poukazuje na to, že dřívější pražská dómská škola ze 13. století již měla za sebou mnohé významné počiny. *Barbara Drake Boehm* připomíná, že souhlas k založení univerzity, který *Karel IV.* obdržel bulou papeže *Klimenta VI.*, mu dovoľovala uskutečnit to, co odepřela jeho dědovi *Václavu II.* mocná vysoká šlechta. Ještě v době vlády *Karla IV.* byly založeny univerzity ve Vídni (1365) a v Krakově (1364/1400), po jeho smrti v Erfurtu (1379), Heidelbergu (1358) a Kolíně (1388). Tyto univerzity odlákaly mnohé profesory a studenty, tak např. na nově založenou univerzitu v Heidelbergu v roce 1386/87. Přitažlivost nových univerzit a také blízkost k vlasti učenců byly zároveň důležité pro změněné poměry v Praze. Začalo období „regionálně-nacionálního“ vývoje univerzity.

Ve svém příspěvku k pečetí pražské univerzity je *Aleš Zelenka* toho názoru, že to byl účel vytvořit a představit vnější stranu pečetí jako starší, než ve skutečnosti mohla být, tedy vyvolat dojem starší univerzitní tradice. Zbroj zobrazená na pečetí prý byla vytvořena podle doby krále *Václava II.*, děda císaře *Karla IV.* Univerzita se skládala ze čtyř fakult –

artistické fakulty jako největší a menších fakult právnické, lékařské a teologické. Podle sestavy statutů zde byly čtyři národy: český, polský, bavorský a saský. Přitom obsahoval český národ Čechy s Žitavou a Kladskem a vně říše uherská království. K polskému národu patřili Slezané, Prusové, Livlandčané, Míšeňané včetně Merseburčanů, Lužičané a Duryňkové a též Poláci. K bavorskému národu Bavoři, Frankové, Švábové včetně Švýcarů, Rakušané, Porýňané včetně Jesenců, k tomu návštěvníci z Nizozemska, Vestfálska a Dolního Saska. A konečně saský národ s obyvateli zemí od Severního a Baltského moře mezi Holandskem a starým Pruskem, mimoto z Braniborska, části Nizozemska, Dolního Saska a Vestfálska jakož i říše Skandinávie.

Největší fakulta byla artistická. V době největšího rozkvětu na ní snad bylo přítomno až 2000 příslušníků univerzity. Bavorský národ prý byl mezi lety 1367 až 1387 nejsilnější s více než 30% jmen v děkanské knize. Na druhém místě byl saský národ s téměř 20%, poté přišel polský s asi 16% a český s téměř 13%. Mohlo být identifikováno jen 78% jmen. Poměr se změnil ke konci 14. století ve prospěch českého národa. Protože artisté, ke kterým se přidali lékaři a teologové, se přikláněli k pařížskému vzoru, řídili se naproti tomu právníci vzorem z Boloně, a proto došlo již v roce 1372 k formálnímu oddělení obou univerzit. Až do roku 1419 existovaly dvě univerzity s dvěma rektory, které byly zcela oddělené. U artistů a juristů se jednalo o dva rozdílné sociální světy: artisté byli spíše z nižších vrstev, juristé pocházeli většinou ze šlechtických rodů nebo z majetné vrstvy.

Ke konci vlády *Karla IV.* byla středověká kolonizace téměř u konce. Při podrobném zkoumání obrázku 27 zjistíme, že přibližná hranice německé jazykové oblasti kolem roku 1500, označené zelenou přerušovanou čarou, zčásti značně ustoupila oproti svému původnímu rozsahu. Tato skutečnost se týká především území Slezska, severní a jižní Moravy a v menší míře i jižních Čech. Mapa Střední Evropy nám ukazuje, že v době vlády *Karla IV.* Lucemburkové podstatně rozšířili území, které tento rod ovládal. K tomu patřily vedle zemí koruny České Braniborské kurfiřtství, vévodství Lucemburské a Brabantské, tak i království Uherské, které získal sňatkem syn *Karla IV. Zikmund.*

Období vlády posledních Lucemburků ovlivňovaly nejrůznější události. Již šest let po smrti císaře *Karla IV.* byly znatelné příznaky úpadku. Tlaku na ukončení církevního rozkolu nemohl *Václav IV.* vyhovět. Papežství bylo rozděleno – Francie s univerzitou v Paříži se klonila k Avignonu, říše s univerzitou v Praze, ve Vídni a Heidelbergu, stejně jako univerzita v Oxfordu se naopak přikláněly k Římu. *Václav IV.* se v Čechách dostal do konfliktu s vysokou šlechtou, církví, městy pražskými a nepokoji, které vznikaly ze střetů mezi Čechy a Němci. *Zikmund, Václavův* bratr, měl snahu udržet vyženěnou uherskou korunu. Jako vůdce křížáckého vojska byl roku 1396 u Nikopole drtivě poražen Osmany.

Roku 1400 zbavili čtyři rýnští kurfiřti *Václava IV.* titulu německého krále. Novým králem se stal kurfiřt *Ruprecht Falcký*, což *Václav IV.* ovšem nepřijal. Protože se *Václav IV.* bál prosazování svých požadavků ozbrojenou cestou, byl *Ruprecht* nakonec schválen nejen ostatními kurfiřty, ale i římskou kurií. Národnostní rozpory se začaly objevovat i na pražské univerzitě. První konflikt mezi univerzitními národy zde vznikl již roku 1384, na jehož základě opustil univerzitu poměrně vysoký počet bakalářů a magistrů jiných národností, kteří se posléze uchýlili na univerzity ve Vídni, Erfurtu, Heidelbergu a Kolíně nad Rýnem. Jen stěží však lze posoudit, zda tento rozkol přímo ovlivnil vznik nových univerzit mimo Prahu.

Rozhodujícím faktorem pro další vývoj na univerzitě se stalo vydání Dekretu kutnohorského v lednu 1409. Dekret přinesl výrazné změny v univerzitních statutech (zřízení). Český národ obdržel 3 hlasy. Doslovné znění Kutnohorského dekretu je součástí přílohy č. 1 I. svazku Dějin sudetských zemí. V důsledku toho opustily univerzity ostatní

univerzitní národy. Na pozvání markraběte *Viléma z Mišně* se většina z nich usadila na nově založené univerzitě v Lipsku. Na pražské univerzitě zůstala jen čtvrtina původního osazenstva, plně funkční zůstala pouze filozofická fakulta.

V německé historiografii je rozhodnutí krále *Václava IV.* vydat Dekret kutnohorský posuzováno různě. Dle tvrzení *Emila Frenzela*: „...roku 1409 podepsal [*Václav IV.*] Kutnohorský edikt, kterým zpečetil počestění univerzity...“ A *Josef Pfitzner* píše: „Převrat začal na univerzitě. Z říšské univerzity se stala česká zemská univerzita. Roku 1409 odešla velká část německých studentů a profesorů, vedená německy uvědomělými Slezany, do Lipska. Založili novou univerzitu a vyjádřil tak spojení nejužšího sudetoněmectví s veškerým němectvím. A to obzvláště se sousedním Saskem. České království se jednoznačně postavilo na stranu Čechů, zatímco Němcům zůstala pouze naděje na pomoc ze zahraničí.“

Podle *Richarda Friedenthala* to znamenalo: „Poměr hlasů na univerzitě se otočil. češi obdrželi tři hlasy a Němci jeden. „*Petr Moraw* zveřejnil tuto myšlenku. „Nelze souhlasit s tím, že Dekret kutnohorský přenesl 3 hlasy na národ český, zatímco pouze jeden hlas za národ německý.“ Na základě přílohy č. 1 – doslovné znění Dekretu – se o této skutečnosti přenosu hlasů můžeme přesvědčit. O počtu hlasů pro ostatní tři národy nevyovídá Dekret kutnohorský nic. Jiné zdůvodnění pro vydání Dekretu kutnohorského má *Ferdinand Seibt*. V zájmu krále *Václava IV.* bylo odstranění papežského schizmatu, které mělo být vyřešeno volbou nového papeže. „Když se pražská univerzita postavila proti odklonu krále od římského papežství, zlomil *Václav IV.* její odpor. Oporu hledal v českém univerzitním národu, kde se projevovaly zřetelné tendence k podpoře krále a zemské církve nezávislé na Římu (přesně dle vzoru Francie) a ke změně poměru hlasů mezi univerzitními národy ve prospěch Čechů. Na základě početního poměru mezi českými a nečeskými studenty a magistry měly být rovněž rozděleny hlasy potřebné k rozhodování o vnitřních a vnějších záležitostech univerzity. Nežůstalo ale jen u pouhého násilného činu. Došlo ke změně univerzitních statut, na jejichž základě pak čeští reformátoři odůvodňovali královský dekret, a sice tím, že univerzitní národy již nebyly ve statutech chápány čistě ve smyslu i geografickém, ale byly vnímány podle jazykového resp. nacionálního klíče. Tato definice univerzitního národu vznikala téměř o sto let dříve než v Bologni, což bylo bezpochyby formálně důležitý pokrok v rozvoji evropského nacionalismu...“

K úvaze vybízí následující *Seibtova* poznámka: „Po mnoha měsících neúspěšného jednání o kompromis opustily tři nečeské univerzitní národy, magistři a studenti, Prahu. Směřovali do Německa a založili novou univerzitu v Lipsku. Zatím co zbylí Němci v rámci českého univerzitního národa nedůsledně setrvali na jazykovém principu – především na právnické fakultě, která byla téměř nedotčena jazykovými spory a fungovala s relativně stabilním počtem studentů a pedagogů až do roku 1419.“ Zmíňme ještě jednu poznámku *F. Seibta*: Vydání Dekretu kutnohorského poukazuje na iniciativu královského rádce *Mikuláše Augustina* z prostředí pražského německého patriciátu. Pokud by došlo k tomu, že by Němci zůstali na pražské univerzitě, znamenalo by to, že by český král *Václav IV.* nenechal znevýhodňovat své poddané, ať už by šlo o Čechy či Němce. Tato domněnka je potvrzena doslovným zněním Dekretu kutnohorského. V řeči 20. století znamená tento výsledek: Sudetští Němci by zůstali na zemské univerzitě, říšští Němci by se odstěhovali. Výše uvedená *Pfitznerova* poznámka by byla špatná.

Český text Dekretu kutnohorského je uveden v díle „České země v letech 1378-1437“ od *Jaroslava Čechury*. *Čechura* píše: „Uvědomme si, že celý Dekret kutnohorský mimo samotného textu dotýkajícího se rozdělení hlasů mezi univerzitní národy obsahuje pouze úvod a závěr. „ Poukazuje na to, že nechybělo mnoho, aby *Václav IV.* odvolal své

rozhodnutí vydat Dekret kutnohorský. Podle *Čechury* údajně opustilo Prahu jen 700-800 cizích studentů a mistrů a ne 1000 osob, jak se domnívají někteří historikové.

Jak silně byl odchod německých profesorů a studentů propagandisticky zkreslen, ukazují následující číselná srovnání: Seibt poznamenává, že roku 1385 činil počet studujících na všech fakultách univerzity asi 1000 osob. Vyučovalo zde 50 magistrů s profesorskou hodností a asi 200 promovaných magistrů s docentskou hodností. Jen na právnické fakultě studovalo v polovině 80. let 14. století podle dostupných pramenů 200 studentů. Takového počtu studentů a pedagogů (mistrů) – v nejlepším případě se všemi čtyřmi fakultami – dosahovaly nově založené univerzity v blízkém sousedství Prahy ke konci století. Podle *Richarda Friedenthala* byla tato čísla již soudobými svědky značně nadsazována. Nemohlo to být víc jak 1200-1500 osob. *Barbara Drake Boehm* mluví o 500 magistrech a studentech. *Petr Moraw* zmiňuje, že na všech třech fakultách bylo maximálně 1000-1200 studentů a že členové tří německých univerzitních národů opustili Prahu. To by bylo $\frac{3}{4}$ všech učitelů a studentů, dohromady 500-700 osob. *Wolfgang Wolfram von Wolmar* oproti tomu tvrdí, že univerzitu a město opustilo přes 500 studentů a 60 magistrů.

Po smrti krále *Ruprechta* existovalo v Říši nejen církevní, nýbrž také politické schizma. Kurfiřti se nemohli shodnout a zvolili římským králem jak *Zikmunda*, tak jeho synovce *Jošta*, markraběte moravského. Protože se král *Václav IV.* nechtěl vzdát svého římsko německého královského titulu, došlo tak k trojitému královskému schizmatu. Po smrti *Jošta* v roce 1420, tj. rok po smrti *Václava IV.*, který neměl žádné potomky, se stal *Zikmund* nesporným římskoněmeckým králem.

PŘÍCHOD UMĚLCŮ NA ČESKÝ KRÁLOVSKÝ DVŮR

Kulturní bohatství českých zemí je mj. představováno architekturou. Nejstarší církevní stavby se nacházely na jižní Moravě, mnohé z nich pocházely z velkomoravského období vlády knížecího roku *Mojmírovců*. *Erich Bachman* tvrdí, že z velkomoravského období – tedy z doby před rokem 906 – se zde nachází cca, 20 kamenných církevních staveb (rotund).

Lze konstatovat, že pokud se týče kulturní úrovně tohoto období, nenarazíme v tehdejší středovýchodní Evropě na nic srovnatelného. Jsou zde zastoupeny všechny typy sakrálních křesťanských slohů: jednolodní a vícelodní baziliky, kostely s podélným půdorysem a centrální (kruhové) baziliky.

Zajímavé jsou i kruhové stavby, které byly již dříve zmíněny. Kruhové stavby (rotundy) se vyskytovaly všude mezi církevními stavbami na západě, od 6. století jsou i na území dnešního Švýcarska. Rotundy sice nemají svůj původ v českých zemích, avšak vyskytují se zde čteněji než jinde.

V následujících staletích se v roli stavitelů osvědčily panovnické rody, církve, kláštery a šlechta. Kamenné světské stavby se v českých zemích před dobou panování krále *Vladislava I.* vyskytovaly pouze zřídka. Patřily k nim císařský hrad v Chebu, Daliborka aj., hrady Křivoklát, Sovinec, Dívčí Hradec, Týnec nad Sázavou, také věž na Starém Kynšperku.

Od roku 1230 začala za vlády Přemyslovců velkolepá výstavba hradů. V českých zemích bylo tehdy nejvíce hradů v Evropě.

(pokračování v příštím čísle)

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Barevné ráno – takové a podobné snímky můžete nalézt na DIGIarena.cz. Jsou velice zajímavé.

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (789)

Dnešní čtení vzniklé na základě jedné příhody včerejší, bude trochu delší, leč snad žádoucí. Snad. Už tomu bude pomalu sto let od doby, kdy jsme se od útlého věku ve školách učili, že národ český existoval téměř odjakživa. Měl úžasnou historii, kterou se snažily potlačit různé germánské kmeny. A na přelomu 18. a 19. století díky práci obrozenců, zejména tedy umělců, vědců i politiků byl český národ znovu vzkříšen. Proti všem obroditelům, kteří pomohli rozšiřovat český jazyk mateřský a objektivně popisovali historii slovanského kmene Čechů, vůbec nic. Ba naopak.

Jakkoli jsme v chápání společenského vývoje dál, národní cítění je potřebné, správné, pouze nesmí být na něčem nesprávném založeno. V roce 1983 přišel historik čínského původu Benedict Richard O'Gorman Anderson (narozený 26 srpna 1936, jinak emeritní profesor mezinárodních studií na Cornell Univerzity) ve své knize *Imagined Communities* (Představy společenství) s velice netradičními názory na vznik nacionalismu. Je to složité na jednoduché vysvětlení, ale Anderson tvrdí, že podstatou národa není jazyk, krev ani půda. Jeho závěry mají logiku a jsou nesmírně zajímavé.

Proč jsem si na tohle všechno vzpomněl? Zase jsem zaznamenal při tom nesporném úžasném tenisovém úspěchu, v němž jsme vyhráli „salátovou mísu“, názory v jedné internetové diskusi o tom, že jsme úplně nejlepší na světě, kam se na nás hrabou ti či oni, ale že jsme nejlepší i v mnoha jiných oborech atd., atd. Nic proti oprávněné hrdosti a radosti nad tím, co se „naším lidem“ kdy povedlo a povede. Nesmí to však vést k vyvyšování, povyšování a snad dokonce k zesměšňování jiných národů, ras či etnik. Jsme k tomu dost náchylní. Kde se to v nás vzalo?

Něco z toho zavínil Goethův přítel, německý filozof Johann Gottfried Herder. Ten postavil své teorie na tom, že národ je skupina lidí spojená společným jazykem, z čehož vzniká jeho odlišná kultura. Jakkoli Herder přišel s myšlenkami, které byly nové, zajímavé i podnětné, v tomto případě se trochu zmýlil. K naší škodě ovšem. Protože naši obrozenci se potřebovali od něčeho odrazit. Bohužel se tím odrazovým můstkem staly dva odstavce z Herderova díla *Myšlenky k filozofii dějin lidstva*. A i ty dva odstavce si naši obrozenci ještě účelově upravovali. Co se v nich o slovanských národech píše?

*Usadili se všude, aby se zmocnili zemí přepuštěných jinými, aby je obdělávali a užívali jako kolonisté, pastýři a zemědělci; po všem předcházejícím pustošení, procházení a stěhování národů byla jejich nehluchá, pilná přítomnost těmto zemím na prospěch. Měli v lásce zemědělství, dostatek stád a obilí, také různé domácí dovednosti. S výrobky své země a píce zahájili užitečný obchod. Na Baltském moři, počínaje Lübeckem, postavili řadu přímořských měst, mezi nimiž Vineta na ostrově Rujana byla jakýmsi slovanským Amsterodamem; takto udržovali styky také s Prusky, Kuronci a Lotyšmi, jak je patrné z jazyka těchto národů. V Německu se věnovali hornictví, dovedli tavit a slévat kovy, připravovali sůl, tkali plátno, vařili medovinu, sázeli ovocné stromy a vedli svérázný život veselých lidí, milovníků hudby. **Byli krotkých mravů, pohostinní až k rozhazovačství, milovali volnost venkova, ale byli poddajní a poslušní, protivilo se jim loupení a plnění. To vše nic nezmohlo proti útlaku, ba naopak to k němu přispělo. Neboť se neucházeli o nadvládu nad světem, neměli bojechtivá dědičná knížata a dávali se raději v poplatnost, pokud jen mohli v klidu obývat svou zemi. Tím však umožnili četným národům, zejména však národům kmene německého, aby se na nich těžce prohřešili.***

Již za Karla Velikého započal válečný útisk, který směřoval zřejmě za obchodními výhodami. Jako záminku používal křesťanské náboženství, neboť hrdinným Frankům musilo se zdát pohodlnějším zotročit národ pěstující zemědělství a obchod, než aby se sami těmto dovednostem naučili a je užívali. Co začali Frankové, dokončili Sasové; v celých zemích byli Slované vyhubeni nebo uvrženi v nevolnictví, jejich pozemky pak rozděleny biskupům a velmožům. Jejich obchod na Baltu zničili severští Germáni, jejich Vineta našla smutný konec z rukou Dánů a jejich zbytky v Německu se podobají tomu, co učinili Španělé z obyvatel Peru.

Nelze se pak divit, že po staletích ujařmení a nejhlubšího roztrpčení tohoto národa klesla jejich měkká povaha ve vztahu k jejich křesťanským pánům až na stupeň lstivé, otrocké lhostejnosti? A přece všude, zejména v zemích, kde mají určitou svobodu, je ještě patrný jejich starý ráz. Neštěstí tohoto národa pocházelo z toho, že při své mírnosti a lásce k domácí pilné práci nedovedl zavést trvalé válečné zřízení, ačkoli v rozhořčeném odporu mu nechyběla statečnost. Jejich neštěstí bylo i v tom, že jejich postavení mezi národy země je uvedlo na jedné straně v blízkost Němců, na druhé straně pak obnažovalo jejich nechráněný týl všem vpádům východních Tatarů, pod nimiž, zvláště pod Mongoly, mnoho zkusili, mnoho trpěli. Ale kolo času, který vše mění, se točí a nelze je zastavit. A jelikož tyto národy obývají většinou oblast Evropy, která by byla nejkrásnější, kdyby byla jen úplně obdělána a obchodně vytěžena, jelikož už není jinak možno, než že zákonodárství a politika v Evropě bude muset stále více podporovat tichou píli a pokojný vzájemný národů místo bojovnosti, a že je vskutku bude podporovat, budete i vy, tak hluboko kleslí, kdysi pilní a šťastní národové, konečně procitlí ze svého dlouhého, nečinného spánku, konečně osvobození od svých otrockých okovů, užívat svých krásných krajín od Asie až ke Karpatům, od

Donu až k Muldě jako svého majetku a na nich budete moci slavit své staré slavnosti klidného obchodu a píle.

Mulda je Vltava. Řekněte sami. Kterého roduvěrného Čecha by ona slova nedojala až k slzám. A od té doby jsou v našich myslích zakotveni spravedliví a pracovití Slované a proti nim vždy stojící germánští kořistníci. To vše se nedá rázem zlomit přes koleno, vyžaduje to uvažování, studium, debaty, dobrou znalost historie a smysl pro spravedlnost. Jenže – máme na to v této uspěchané době čas?

**Dnes má svátek ALBERT. Zítra, ve čtvrtek CECÍLIE. V pátek KLEMENT, v sobotu EMÍLIE, v neděli KATEŘINA, v pondělí ARTUR, v úterý XENIE a ve středu RENÉ.
Nezapomeňte jim blahopřát.**

